

Каталоги наукової бібліотеки: сучасний стан і перспективи розвитку

26 червня в Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського відбувся науково-практичний семінар для працівників бібліотек НДУ НАН України «Каталоги наукової бібліотеки: сучасний стан і перспективи розвитку» з циклу науково-методичних заходів в рамках виконання наукової теми «Організація бібліотечно-інформаційних ресурсів як складова формування вітчизняного інтегрованого інформаційного простору».

Бурхливий розвиток каталогізації як однієї з провідних галузей бібліотекознавства, наголосила у вступному слові завідувач відділу наукової організації бібліотечно-інформаційних процесів НБУВ доктор історичних наук Н. Стрішенець, потребує від бібліотечних працівників не лише оволодіння значними знаннями та практичними навичками, а й їх регулярного оновлення. Саме тому заняття з обговорення актуальних питань каталогізування в Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського відбуваються постійно. Окреслюючи основні тенденції сучасного стану організації бібліотечних каталогів, застосування провідними бібліотеками світу уніфікованих правил каталогізації, Н. Стрішенець поінформувала присутніх про діяльність робочої групи вітчизняних бібліотекарів з перекладу Міжнародного стандарту каталогізації «Опис та доступ до ресурсу» (RDA, <http://goo.gl/ztu6dI>), зокрема про результати перемовин з Американською бібліотечною асоціацією (ALA) щодо умов перекладу RDA українською мовою та поширення його в бібліотеках України.

Особливості та підходи до формування системи електронних каталогів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського окреслив у своєму виступі П. Шекера, в. о. завідувача відділу наукового опрацювання документів НБУВ. У процесі централізованого опрацювання документів, зазначив доповідач, беруть участь працівники ряду структурних підрозділів бібліотеки: Центру формування бібліотечно-інформаційних ресурсів, відділу наукового опрацювання документів, відділу наукової організації та обслуговування основним фондом. Крім того, певну кількість документів спеціалізованих фондів опрацьовують працівники саме цих підрозділів. Тож формування та підтримка ЕК потребує чіткої координації дій усіх суб'єктів каталогізування. Потребує пильної уваги введення до електронного каталогу нових надходжень іноземної літератури, наголосив П. Шекера, і поділився досвідом опрацювання китайської літератури, зауваживши, що здійснювати пошук цих джерел відтепер можна як кирилицею, так і мовою оригіналу.

Керівник Центру бібліотечних електронних ресурсів і технологій НБУВ доктор наук із соціальних комунікацій К. Лобузінна ознайомила слухачів з

упровадженням сучасних технологічних рішень корпоративної каталогізації та продемонструвала розширені можливості сервісу веб-каталогізування на платформі тестового використання модуля ІРБІС-128. Сервіс сприяє вдосконаленню системи пошуку, що досягається можливістю роботи декількох бібліотек у межах однієї системи; підтримує технологію ведення зведених каталогів, розподілених словників і довідників, авторитетних баз даних; є зручним інструментом онлайн-запозичення й дає змогу економити час на пошук записів для запозичення та подальше їх редагування. Зареєструвавшись, кожна бібліотека-учасниця корпоративного каталогізування отримує автоматизоване робоче місце й може копіювати, редагувати і вводити в свою базу даних записи з ЕК НБУВ, зазначила доповідач, продемонструвавши на конкретних прикладах алгоритм пошуку та запозичення бібліографічних записів за допомогою різних протоколів модуля. У перспективі бібліотеки НДУ зможуть запозичувати записи й одна в одній, запевнила науковець і порадила активніше виявляти ініціативу й звертатися за консультаціями до фахівців відділу інформаційно-комунікаційних технологій НБУВ.

Приклади складних випадків опису книжкових видань, що трапляються в бібліотечній практиці, проаналізувала провідний бібліотекар відділу наукового опрацювання документів НБУВ Л. Лизюк. Видавці досить часто порушують видавничі стандарти в поданні відомостей на титульних аркушах, оформленні вихідних даних тощо. Тож, опрацьовуючи такі «оригінали», часом доводиться збирати бібліотечні консиліуми, аби віднайти оптимальне рішення для укладання бібліографічного запису, поділилася досвідчений фахівець.

З доповіддю «Державні стандарти та їх використання в підготовці бібліографічного запису» виступила завідувач відділу наукової підготовки державних бібліографічних покажчиків Книжкової палати України ім. І. Федорова О. Устиннікова. Вона привернула увагу присутніх до особливостей застосування в процесі каталогізації вимог ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Порушені у виступі питання спричинили безліч запитань і жваву дискусію бібліотекарів-практиків. Наостанок О. Устиннікова рекомендувала користуватися методичними настановами, напрацьованими Книжковою палатою України з метою надання практичної допомоги у впровадженні стандарту бібліографічного опису (<http://www.ukrbook.net/biblzak.html>).

З оглядом нових практичних і методичних посібників з організації каталогів та складання бібліографічних описів виступила науковий співробітник читальної зали бібліотекознавства НБУВ С. Масловська.

Корисні посилання: спільнота RDA in Ukraine у Facebook (<https://goo.gl/17YIJH>) (*Актуальні проблеми каталогізації обговорили на семінарі в НБУВ // Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського* (<http://www.nbuv.gov.ua/node/2284>). – 2015. – 30.06).